

Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning

SKR:s ställningstagande

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är positiva till att universitet och högskolor ges möjlighet att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet och anser att regeringen i det vidare arbetet ska dra nytta av de erfarenheter som Universitets- och högskolerådet (UHR) gjort genom den försöksverksamhet som genomfördes. SKR anser även att regeringen bör undersöka möjligheten att genomföra övriga åtgärder som UHR föreslår i sin utvärdering. De lärosäten som använder sig av denna möjlighet framöver bör i sin uppföljning följa upp huruvida proven är ett kostnadseffektivt sätt att öka genomströmningen.

Bakgrund till SKR:s ställningstagande

Regeringen föreslår i en remisspromemoria att universitet och högskolor som har staten som huvudman ska ges möjlighet att det för särskild behörighet till förskolläro- och grundläro- och ämnesläro- utbildning ställs krav på att sökande är lämplig för utbildningsprogrammet. Kraven ska avse den sökandes förmåga att tillgodogöra sig sådana utbildningsmoment som har en direkt anknytning till den kommande yrkesutövningen som förskollärare och lärare. Kraven ska gälla utöver andra krav på behörighet. Kravet kan till exempel innebära att den sökande ska genomgå ett lämplighetsprov. Förändringen föreslås träda ikraft den 30 november 2020 och tillämpas första gången till utbildning som påbörjas efter den 1 augusti 2021.

Mot bakgrund av de kvalitetsutvärderingar av lärarutbildningarna som Universitets- och kanslersämbetet (UKÄ) nyligen genomfört behöver regeringen genomföra åtgärder för att förbättra lärarutbildningarna. Förslaget syftar till att stärka lärarutbildningarna genom att öka genomströmningen i lärarutbildningarna och minska antalet studenter som inte slutför utbildningen för att de påbörjat utbildningen utifrån fel förväntningar och utan de förutsättningar som krävs för att slutföra utbildningen. Med tanke på det stora behovet av fler lärare de kommande åren delar Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) regeringens bild att det är av yttersta vikt att öka genomströmningen så att antalet behöriga lärare kan öka.

Universitets- och högskolerådet (UHR) har på regeringens uppdrag förberett utveckling av ett antagningsprov till lärarutbildningarna. Utvecklingen har utgått från erfarenheterna från en försöksverksamhet med lämplighetsbedömning vid antagning

till förskolläro- och lärarutbildningarna. UHR lämnade i december 2018 en rapport till regeringen där olika åtgärder för att öka genomströmningen i lärarutbildningarna föreslogs.

SKR anser att många olika åtgärder behöver genomföras för att såväl förbättra kvaliteten i lärarutbildningarna som för att öka genomströmningen i dessa och öka antalet studenter som får lärarexamen. SKR är därmed positiva till föreliggande förslag som ger lärosätena möjligheter att besluta om föreskrifter som innebär att det för särskild behörighet ställs krav på att sökande är lämplig för utbildningen.

I det kommande arbetet med att utforma krav på lämplighet och genomförandet vid intresserade lärosäten bör erfarenheterna från UHR:s rapport om antagningsprov och ökad genomströmning tas till vara. Det gäller till exempel bedömningen att lämplighetsbedömningar inte bör genomföras generellt. SKR delar därför regeringens uppfattning att det är universiteten och högskolorna själva som får avgöra om krav på lämplighet ska föreskrivas. SKR betonar att de lärosäten som inrättar lämplighetsbedömningen som särskild behörighet noga behöver pröva dess utformning, med tanke på att lämplighet inte är enkelt att mäta. Det behöver vara tydligt för alla hur lämplighetsbedömningen utformas på det enskilda lärosätet, hur överklaganden kan ske, huruvida antagning vid andra lärosäten eller i förlängningen andra utbildningar kan påverkas, bedömningens giltighetstid etc. I detta arbete är Universitets- och högskoleämbetet (UKÄ) en instans som bör och kan vara behjälplig när det gäller att säkerställa att de nya särskilda behörigheten utformas på ett rättssäkert sätt. De som inrättar sådan särskild behörighet bör utvärdera åtgärden för att se att den på ett kostnadseffektivt sätt når de eftersträvade resultaten. SKR anser vidare att det är positivt att lärosätena kan genomföra olika sätt att pröva lämpligheten till utbildningen så att det går att pröva vad som fungerar bäst.

Fler åtgärder för att stärka lärarutbildningarna behövs. SKR anser att regeringen bör återkomma med ytterligare förslag för att öka kvaliteten i lärarutbildningarna, öka genomströmningen och förbättra studenternas beredskap för läraryrket genom att ge de förutsättningar som behövs för yrket.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knappe
Ordförande

Särskilt yttrande lämnades av Vänsterpartiet, se bilaga.

SÄRSKILT YTTRANDE

Styrelsen
2020-09-18

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet

Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning

Vi anser att lärarbristen och dålig genomströmning på lärarutbildningen är två allvarliga problem i Skolsverige. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att tidigt komma åt problemet kring avhoppet i lärarutbildningen. Dock är vi tveksamma på om lämplighetstester är rätt väg att gå. Utifrån tidigare försök avrådde Universitets- och högskolerådet (UHR) regeringen att införa lämplighetstester eftersom inga positiva effekter framkom. Det finns även frågor som inte är besvarade kring utformningen av lämplighetsproven, vilka är kriterierna, hur ska de fungera så att det inte blir diskriminerande, varför ska det vara frivilligt från lärosäte till lärosäte kring om man tillämpar lämplighetsprov eller inte? Kostnaden för att inför lämplighetsprov finns det inte heller en beräkning på.